

Numărul 38. Oradea-mare 20 sept. (1 oct.) 1898. Anul XXXIV.
 Apare duminică. Abonament pe an 8 fl., pe 1/2, dean 4 fl., pe 3 luni 2 fl. Pentru România pe an 20 lei

Mița cu clopot

Comedie populară cu cântece și joc, într'un act.

Persoanele.

Chirilă, ctitor.
Pelagia, soția lui.
Rafila, dascăliță.
Ilisie, absolvent de preparandie.
Medreana, fată.
Pintenaș, criznic.
Moș Terinte
Moș Luca.
 Un om din popor.
 Al doile om din popor.
 Al treile om din popor.
 Un om beat.

Sătenii, femeii și bărbații.

Se petrece într'un sat românesc pe Mureș, înaintea birtului.

Scena I.

MOȘ LUCA și MOȘ TERINTE.

(Șed pe o grindă la stânga, în planul prim. La dreapta, în fund, înaintea birtului, poporul cântă și joacă hora.)

Chor.

Haide să ne veselim,
 Să jucăm și să horim;
 Viața fără veselie
 Este numai o robie,
 Primăvară fără flori,
 Iarnă fără serbătorii.

Unul din popor. Trăiască dascălu Condac!

Poporul. Să trăiască. (Musica cântă și poporul joacă mai departe hora.)

Moș Luca (strigând la urechia lui Moș Terinte.) S'a

stricat lumea. Astăzi și dascălii se aleg cu beătură. (La parte, mai încet.) Da tare trebuie să strig surdului să m'auză.

Moș Terinte (strigând asemenea lui Moș Luca la urechă.) Ț-am spus odată că nu îți le pot da mai ieftin. (La parte mai încet.) Dumnezeu să te ferească de omu surd!
Unul din popor. Trăiască dascălu nost Condac!
Poporul. Să trăiască.

Moș Luca (iarăș strigând lui Moș Terinte.) Ceii mai mulți nici nu-l cunosc și auzi-ți cum îl strigă!

Moș Terinte (asemenea strigând lui Moș Luca.) Nu știu pentru ce-ți mai recești gura. De câte ori să-ți mai spun că nu pot lăsa nimica? Dacă vrei, bine; dacă nu, sănătate bună! (Se scoală și pleacă.) (La parte.) Cu surdu esta nici odată nu m'oiu înțelege. (Se duce între popor.)

Moș Luca. Eră p'aci să-mi istovesc plămâni. Îi surd ca tunu și șoptește de nu-l poți auzi. (Se scoală și se duce între popor.)

Chor.

Lumea-i dragă și plăcută,
 Viața scumpă, nentrecută,
 Ea-ți dă toate câte-i ceri,
 O comoară de plăceri,
 Tot ce-i dulce și frumos
 Și-ți așterne raiul jos.

Scena II.

ACEIAȘI și PINTENAȘ.

Pintenaș (sosind obosit, din stânga, cu o straiță la gât; se oprește la mijloc și luând straița de la gât, scoate din ea niște scrisori.) Uf! trezni-v'ar să ve treznească, afurisite de hârtii! Că nu mai am răgaz de voi. (Șterge fruntea de sudori.) Cât îi anu, nu fac alt ceva, decât tot port la scrisori de la popa la protopopu și de la proto-
 popu la popa. Eu nu știu ce pot scrie atâta, de nu

mai isprăvesc . . . (Suspînând.) Nu-î slujbă grea ca ş-a criznicului. Când ţi-î somnu mai dulce, te scoală cu du-te 'ncolo, vino 'ncoace. Am atâta de lucru, că de multe ori nu mai ştiu unde mi-î capu, de aceea şi fac une ori câte un lucru fără cap . . . Da mirare-î? Eu duc toate greutăţile. Câte sinoade şi consistoare, toate numai pe mine să se rađemă . . . (Bătându-se pe pept, fâlos.) Eu is stêlpu bisericii . . . Şi ce mi-î resplata? Că-mi aruncă şi mie popa câte un corn de prescură ! . . . Încolo tot pe drumuri. Nu prea ajung nici la ospeţe şi comandări . . . Iată ş-acuma! Satu săteneşce se veseleşce şi io-s silit să umblu cu scrisorile aceste pe unde ş-a întercat dracu copiii. (Cântă.)

Io-s biet criznic, de n'aş fi!
Toţi se 'ntrec a-mi porunci;
Cât îi ţara, slujbă grea,
Nu mai este ca ş-a mea.

Cum me vede-o ctitorişă,
Haid să-i dau la porci tărişă;
Jc.pâneasa dăscălişă,
Să-i tot car la chiselişă.

Iar la doamna-preoteasa,
Taiu la lemne, mătur casa,
Mulg, trag apă, calc fuiori,
De me trec Ńeu chiar sudori.

Protopopu, cum sosesc,
Me şi mână să-î cosesc;
Curăţ cizme, şterg podele
Şi 'mprumut îi cer novele.

Ce mai-marii dimpreună
Iscodesc şi 'n cărţi adună;
Toate câte plămădesc,
Numai io le severşesc.

Domni şi părinţi sfinţi,
Fire-ar ori cât de cuminţi:
Ce-ar pute ei isprăvi,
Dacă criznic nu ar fi!

Aşă Ńeu! . . . Ş-acuma me duc să beu şi eu o gură de rachiu, că mor de sete. (Pleacă spre oamenii.)

Scena III.

ACEIAŞI, PINTENAŞ ŞI CHIRILA.

Chirila (întrând din stânga.) Ghiţă, ce veselie-î colo la cârciumă?

Pintenaş (întorcându-se spre el.) Dascălu care a cântat ađi la biserică, plăteşce poporului aldămaş.

Chirila. N'am fost astăđi la biserică, dar am auđit că nu cam şcie glasurile.

Unul din popor. Trăiască dascălu nost Condac!
Poporul. Trăiască.

Pintenaş. Auđi! N'o fi şciind toate glasurile; dar se vede c'a nimerit şi el unu, care la toţi le place. Vorba aia: cu condacu umpli sacu, cu gramatica remăi la nimica . . . Haid să strigăm şi noi!

Chirila. Strigă tu dacă-ţi place.

Pintenaş. Dta pe cine vrei?

Chirila. N'am să leg de nasu-teu.

Pintenaş. Bine, bine. Eu te-am întrebat numai

pentru că sânt mulţi rêvnitori. Vorba bisericească: mulţi chiemaţi şi puţinî aleşi . . . Într'aceea s'au incurcat reu iţele şi s'a făcut mare gâlceavă 'n sat. Toţi cărturarii au pe cineva, pe care vreu să-l facă dascăl la noi . . . Popa Iuon are un nepot mutalëu ş-a pus caru 'n petri să-l aleagă p'acela. Popa Chenţa nu se leagă anumit de nimeni, numai atâta vré ca acela să ia pe fata lui. Juratul Iancu Surdului are pe cumnatu-so, il şcii, un beiv împărătesc, care nu de-a fitea-i cu nasu turtit, că-î şi fără nas . . . Da io aş dice să nu alegem pe nici unu din aceştia; avem noi om din satu nost, pe Ilisie a Bandului, fciior sărac, care a învăţat şcoli să fie dascăl în satu lui şi vré să ia de nevastă o fată săracă tot dela noi, pe Medreana lui Toderica Săracului.

Chirila. Cine te mai întrebă şi pe tine?

Pintenaş. Cine? O să vedem? Da să nu-ţi uiţi vorba. Eu me duc între oameni. (Merge între popor.)

Scena IV.

CHIRILA, în fund POPORUL.

Unde întârzie neblesnicul acela de dascăl din Flămânđeni? I-am trimis vorbă că vreu să-l arăt poporului şi nu mai vine! Dacă ticălosu ęsta de astăđi va mai îmbęta mult poporu, me tem că n'om izbuti cu tuntu meu . . . Da iată vine nevasta lui.

Scena V.

ACEIAŞI ŞI RAFILA.

Rafila (întrând.) Bărbatu meu n'a putut să vină, că are o îngropăciune mare. M'a trimis pe mine să vadă dacă poate fi nădejde.

Chirila. A făcut un lucru cuminte, c'a remas acasă şi te-a trimis pe dta. Că dacă oamenii-l vedeau numai pe el, fugiau ca paserile de ciuhă; dar cunoscându-te înteu pe dta, de bună samă toţi l-or voi.

Rafila. Dta glumeşci.

Chirila. Ba. Cine te cunoaşce pe dta, nu poate să ne dorească alt dascăl decât pe bărbatu dtale; că aşă dăscălişă frumoasă ba să mai veđi în şapte sate.

Rafila. Post-am, nu Ńie . . .

Chirila. Ba ęşti ş-acuma. Şi ar fi păcat ca o floare aşă frumoasă să remână ascunsă colo la spatele lui Dumnezeu.

Rafila. Ce-î dreptul, mi s'a urit şi mie grozav în sărăcia aceea de Flămânđeni. Murim de foame şi de multe ori imi vine să iau lumea 'n cap.

Chirila. Aice te-om scăldă 'n lapte dulce şi-î avé tot ce-ţi poftesc ochii.

Rafila. Ńeu!

Chirila. Grigea mea. Vino între oameni. Vorbeşce cu ei. Fă-le puţin cu ochiu, cântă-le ceva şi 'ncolo isprăvesc eu celelalte.

Rafila (il neteşce de bărbie.) Ce om bun!

Chirila. Ce n'aş face eu pentru dta! Haide!

Rafila (mergând între oameni.) Să trăiţi cu sănătate!
(Dă mâna cu mai mulţi.)

Chirila (poporului) Dsa e dăscălişă din Flămânđeni.

Rafila. Ce mai faceţi? Ve veseliţi? (Unuia.) Am veđut pe Lenţa dtale lând la vale. Sdravênă nevastă!
(Altuia.) Copiii sânt sănetoşi? (Altuia.) Nu Ń-aî însoarat încă fciioru? (Altuia.) Ce Ń-a scris Niţu din cătane?

(Altuia.) Da sprintenă soră mai ai! (Lui Moș Luca.) Ne-pojiți d-tale o fi crescut mari de când nu i-am văzut.

Moș Luca. Mulțam d-tale! N'am venit să beau.

Pintenaș. Hodoronc tronc.

Unul din popor (la parte.) Schitace nevastă! S'o sorbi cu lingura. (Se apropie de ea și-i dă mâna, apoi vin alți ș-o impresoară din toate părțile.)

Chirila (lovind peste mână pe unul.) Măi, da nu ve imbuziți așa?

Rafila. Oamenii buni, me iertați să cânt și eu una?

Toți. Poftește.

Rafila. Da să-mi ajutați și dvoastre. (Ia nu păhar și vinind în mijloc, cântă.)

Rafila

Vinul spunemegă 'n păhare,
Veselia ride 'n noi;
Să 'nchinăm dar fiecare
Și ciocnind să fim vioi.
Să trăiască, să tot crească,
Veselia românească!

Chorul

Să trăiască, să tot crească,
Veselia românească.

Rafila

Vinul dragostea nutrește
Și ne face frați, surori;
Infrățirea ne 'ntărește
Și din nopți ne scoate 'n dor.
Să trăiască, să tot crească,
Infrățirea românească!

Chorul

Să trăiască, să tot crească,
Infrățirea românească.

Rafila.

Frați surori, jurați cu mine.
Toți cu toți să ne iubim;
Că vom da și noi de bine,
Fericiti o să trăim!
Să trăiască, să tot crească,
Fericirea românească!

Chorul

Să trăiască, să tot crească,
Fericirea românească!

Chirila. Să trăiască dna dascăliță, care ne-a cântat așa frumos.

Toți. Să trăiască.

Rafila. Ve mulțămesc. Fetele de la dvoastre știu să cânte? Lasă că viu eu odată să le învăț.

Chirila (la parte.) E vremea să 'mprășciu poporu, să mai uște pe dascălu de astăzi. (Tare.) Vine noaptea, oamenii, haidem p'acasă!

Un om beat. Eu nu — nu vreau... Mi-e se-sete. (Șovăind.) Încă n'am be-be-beut un strop de vin... Hoi, cărciumăriță, dă-mi o litră de vin. (Cântă fals.)

Vinu veseleşce...

Unul din popor (sare la el și-l apucă de gât.) Ține-ți gura! Dacă ești beat, du-te acasă și te culcă.

Omul beat. Eu beat? (Șovăind.) Eu nu-s b-beat. Eu știu ce fac. (Abia stând pe picioare.) Să trăiască dascălu Condac și jupâneasa dascăliță din — din — Flămân-đen!

Chirila. Duceți-l de-aice. (Mai mulți enși se reped spre el, îl imbrăncesc și-l duc afară, câtă vreme el se tot svêr-coleşce și strigă:)

Omul beat. Eu nu-s beat. (Ese dus de oameni.)

Chirila. Ve poftesc pe toți la birtu meu.

Toți. Haidam! (Pleacă toți cântând:)

Chor

Să trăiască, să tot crească,
Veselia românească

(Es.)

(Va urmă.)

IOSIF VULCAN.

I u b i r e .

I

*Luna doarme 'n asfințit,
Stelele se sting...
Pace dulce-i pe pământ,
Dulce pace 'n crâng...
Și prin florile de teiu
Doarme blând abina...
Numai eu... eu stau veghiând...
Știu eu cine-i vina?!*

II

*Pasările dorm prin cuiburi,
Vântul doarme printre fiori,
Florile visează rouă,
Culmile visează dori...
Luna doarme printre trestii,
Și pe unde doarme spuma...
Eu visez... cu tine dragă...
Tu... tu ce faci oare-acuma?!*

III

*Florile desmeadră luna,
Crângul îl desmeardă vântul,
Cerule îl desmeardă luna,
Și din crengi doinește cântul
Alintat al flomelei...
Luna o desmeardă lacul,
Lacul desmierdat de stele-i
Și în dulci visări se pierde...
Numai eu nu am pe nimeni...
Nimeni să me mai desmierde!
Floarea o desmeardă fluturi,
Roaua se desmeardă 'n raze,
Eu îmi tot alint durerea
Cetluind în stichuri paze
Dulci, că doar o să-mi încete...
Dar ea nu vrea... Cine-i vina?
Ochii dulci ai unei fete...*

Neşciuţi, ca viitorul...

Ş-acum plâng... is singur, singur...

Ah!... ba am tovaruş... dorul!

IV

Resfrânt în unde s'a'ndrăgit

În vëlul seu de stele

Albastrul cer... şi ele-şi rîd

Îndrăgostite 'n ele...

Bêtrânul teiu se uită 'n lac

Şi 'n drag întinereşce...

Şi luna oglindită 'n val

Uimită îşi zimbeşce...

Şi 'ndrăgostită 'n ea de ea

Îşi prinde diadem

De-argint... Ah numai nufărul şi eu;

Noi plângem, când ne vedem.

V

... Şi nufărul s'a'ndrăgit de lună,

Şi luna s'a'ndrăgit de sfântul soare,

Dar soarele cu dor şi drag se uită

În ochii dulci ai florii de cicoare...

Iar ea s'a'ndrăgostit în vântul sării,

Dar vântu-şi spune dorul undei line...

Şi eu... Atât... atâta-mi eşti de dragă,

Dar tu... tu nu me mai iubeşti pe mine!

VI

Amurgul moare... plânge lunca

Şi umezi lacrimile-i cad,

Când moare lunca o jeleşce

Plânsoarea codrului deBrad...

Şi plânsăt e când vre-unii-şi gată

Al vieţii negre negru tort...

Dar tu drăguţo... tu să nu plângi,

Când o s'auzi, că eu sînt mort...

1897.

VI-NI.

O doamnă (arătându-şi albumul.)

Aceasta e fotografia primului meu soţ cu a doua sa nevastă. Ací e prima soţie a bărbatului meu actual şi soţul ei al doilea. Iată aci bărbatul meu d'al doilea cu prima lui soţie, şi aci eu ca soţie a lui a doua. Ací mama primului soţ.

— Visita: — N'aveţi şi fotografii mai puţin moderne?

Deprinderea.

Servitorul: Iată o telegramă; nepotul dumitale e mort.

Unchiul, flăcău: Hm, şi cere bani pentru imormentare!

Prietenul bărbatului.

(Fine.)

Doctorul tocmai isprăvisse de fumat ţigarea şi pentru că lancu se uită în ochii lui, aruncă mucle într'un colţ, se sculă de pe scaun şi-i dîse: „Dragă lancule, tu şcii că ţiu la tine foarte mult! Te plâng din toată inima pentru nenorocirea ce te-a lovit şi crede-me că am să fac tot ce voi puté să te scap din incurcătura, convingend pe soţia ta să nu se mai ducă la băi.

Lancu, în culmea fericirei, luă în braţe pe Maximovici şi-l sarută pe obrazi.

— Dragă prietene, dacă îmi faci asta, atunci voi fi în stare să mor pentru tine. Dar înţelegi tu — să n'aduci vorba despre cele ce ţi-am spus, că sînt ruinat...

— Vai de mine! S'ar puté?..

A doua zi după prânz doctorul se găsiá cu Vasilichia în iatacul ei.

— Veţi dar că nu mai e nici o speranţă; toată zestrea s'a cheltuit şi el e disperat. Proba că nu mai are de fel parale, este că m'a pus ca să stărui să nu te mai duci la băi şi să preferi mai bine mănăstirea mătuşei lui.

Cu aceste din urmă cuvinte doctorul isprăvisse să pue în curent pe Vasilichia de tot ce vorbise cu soţul ei.

Cu faţa palidă de mânie ce-i clocotia de mult în pept, cu pumnii strînşi, nervoasă, Vasilichia rosti în culmea disperării:

— Va să dîcă bărbatul meu e un miserabil? M'a ruinat... Mişelul!..

Dar tot aşá de repede cum îi venise furia, se şi potoli:

— Ei bine, îţi vei ţine cuvântul ce i-l-ai dat: nu mai plec la băi!

Doctorul o privi cu ochi mari.

— Am să-l pui pe el să facă băi: dau divorţ!... Sînt sigură că ai să me ajuţi, şi după ce me voi scápa de dînsul, vei consimţi să-ţi devii femeie!.. Mi-ai spus de atâtea ori, că asta ţ-ar fi idealul şi fericirea completă!..

E adevărat! spusese asta doctorul, dar în momente de dragoste câte sprostii nu spune cineva? Şi apoi e o distanţă aşá de mare de la probe la fapte.

Doctorul înţelesese că lucrurile aveau să ce complice; Vasilichia — fiind că soţul ei nu mai avea parale — trebuia să dea divorţ; şi el erá silit să ducă cheltuelile procesului şi la urmă, ca foc bengal şi lovitura teatrală, să remăie cu vèduva pe cap. A nu! — asta n'a fost nici când idealul lui, atît mai puţin a voit ca în modul acesta să fie complet fericit... Creerul îi devenise cu deseversire confus.

Vasilichia, în urma atâtor suferinţe fizice, începú să plângă.

Maximovici găsi că situaţia devenia din ce în ce mai dificilă şi de aceea spuse Vasilichii, că el o să ingrigească de tot. A doua zi o să vie cât de dimineată ca să se consulte împreună.

Plecă, petrecut de dînsa până la poarta din fundul grădinei, pe unde venise adesea ca să nu fie observat de servitori.

Pe drum luă o decizie hotărîtă: „Pentru că reul a luat proporţii mari, trebuie tăiat din rădăcină; deci scáparea de toate bebelele ce aveau să-i cadă pe cap, erá să plece la băi pentru doué luni şi în timpul

A V E M A R I A !

acesta prietenii lui să-și spargă capul cum or pofti“.

Cum ajunse acasă, puse servitoarea să-i facă geamantanele și scrise două scrisori. Prima eră adresată Vasilichiei și cuprindea următoarele :

„Doamnă,

„Ajuns acasă, găsec o telegramă sosită ađi din Buzău, prin care sânt înștiințat că mama mea e pe patul de moarte. Înțelegi că trebuie să plec imediat. Nu știu înse cât am să zăbovesc, dar în tot cazul nu disperă, căci me voi întoarce cât voi pute mai repede.

Amicul care te adoară

Maximovici.*

Scrisoarea doctorului a fost lovitură de grație pentru Vasilichia. Nu-i ajungea suferința ce avusese pân' atunci din cauza că bărbatul seu o ruinase, se mai vedă acum și părăsită de amic ; părăsită într'un moment atât de greu, când avea cea mai mare necesitate de un prieten care s'o sfătuiască și s'o consoleze.

Purtarea asta mișească din partea doctorului, o făcea pe Vasilichia să-și piardă toată simpatia ce avusese pentru omul acesta și să-l disprețuiască ca pe cel din urmă ticălos . . . Mama bolnavă a doctorului ; firește c'a înțeles și ea, că nu eră decât un pretext — prost găsit — ca s'o părăsească și să nu-i dea nici un ajutor.

— Va să dăcă, toate vorbele și promisiunile lui fuseseră minciuni ! Avea doar intenția să-i întorcă capul, s'o facă să-și uite datoria ei de soție și să păteze numele bărbatului ; al bărbatului bun, îngăduitor, care o iubise și care poate c'o mai iubiă încă.

O schimbare se făcu în spiritul Vasilichiei ! Ea, care cu puțin mai înainte își urise atât de mult bărbatul, acum când putea să măsoare prăpastia faptei sale și să facă o comparație între caracterul loial și cinstit al soțului și între purtarea nedeamnă a prietenului, găsi că soțul merită toată admirația, iar cel d'al doilea disprețul cel mai adânc.

Tocmai acum i se deschisese ochii și-și dădu socoteala cu câtă ingratitude răsplătise dragostea caldă și sinceră a soțului ei, și cum îl înșelase cu cel din urmă mișel care fugise când veduse că s'apropie o nenorocire.

Pe acest ingrat, Vasilichia îl ură acum ; și ca să se pedepsească pe sine însăși de tot ce făcuse soțului, „bunului ei soț“ luă o hotărâre eroică : să nu se mai ducă la băi și să remăie acasă să-și îngrijească bărbatul ca și mai înainte.

În ce privește averea ei înghițită, a socotit : „Iancu e tinăr, e muncitor, are viitorul înainte, deci poate foarte bine să-mi facă zestrea la loc“.

Cosmescu nu mai putea de bucurie când primi biletul lui Maximovici sara la masă, bilet în care doctorul îi spunea că pleacă la Buzău și că reușise s'o facă pe Vasilichia să renunțe de a se mai duce la băi.

Trecu un an.

O 'ntemplantare fericită făcu pe Cosmescu să-și rențorcă o parte din perderile ce suferise, și apoi în urma unor afaceri fericite, să-și completeze zestrea perdută.

Maximovici se întorsese de mult timp din Buzău ; mamă-sa se făcuse bine (?), dar el nu mai zărise de fel pe Cosmescu. Îl credea despărțit de soția lui

și-i eră teamă ca nu cumva să se fi aflat că el fusese adoratorul Vasilichiei. Gândul acesta îl făcea să ocolească pe Cosmescu, ba chiar să și mută de acolo unde stătuse pân' atunci.

Cosmescu căută și el pe doctor să-i mulțumească de serviciul prietenesc ce-i făcuse prin stăruința ce o puse de a decide pe Vasilichia să renunțe la băi.

Eră pe sară. Se îngână ăiua cu noaptea și mirosul teilor de pe aleea șoselei respândia în aerul cald de iunie, un parfum îmbătător. Aleea eră plină cu trăsuri cari se goniau unele pe altele, formând un lanț lung, ce se perdeea spre rondul al doilea.

Într'una din aceste trăsuri se află și Cosmescu cu Vasilichia. La cotitura de la rondul al doilea, trăsura le trecu repede pe lângă alta, în care eră Maximovici. Vasilichia îl vedă și 'ntoarse imediat capul în altă parte. Cosmescu nu-l zărise.

Doctorul remase ca trăsniț : nu-i venia să creadă ochilor ceea ce vedea. Spuse numai decât birjarului să 'ntoarcă repede și să urmărească trăsura din naintea lui. O pierdu înse în Calea Victoriei. Se duse unde știea că stă Cosmescu și acolo i se spuse că prietenul lui s'a mutat în strada Clopotari nr. 15. Se 'ntoarse acasă foarte agitat, neștiind ce să mai creadă. Dormi reu în noaptea aceea, iar a doua ăi luă o hotărâre : de oare ce Vasilichia n'a divorțat de Iancu, poate să mai înceapă relația cu aceasta femeie nostimă. Își închipui numai decât că Iancu recăstigase averea perdută și că nu mai eră nici un pericol.

Se îmbracă într'o redingotă neagră, se parfumă, luă un muscal și dete adresa lui Cosmescu.

Noua locuință a prietenului eră mult mai comodă și mai frumoasă ca cea veche. Sună la grilajul porții și eși servitoarea, și deschise.

Maximovici scoase o carte de vizită și o dete servitoarei, care se grăbi s'o ducă sus. Așteptând, doctorul examină casa, grădina, totul eră cochet și aranjat cu gust. Se bucură de fericirea în care va sta alături de scumpa lui Vasilichia.

După doue minute servitoarea se întoarse cu cartea înderēt și spuse doctorului :

— Boerii au plecat ađi dimineață la băi !

GR. MĂRUNȚEANU.

Case de lemn care nu ard. Un inventator englez a făcut acum câteva ăile, în fața prințului de Gales, o experiență destinată a probă incombustibilitatea lemnului, după ce a fost supus la oare-cari operațiuni chimice. Nu departe de Wauxhall-bridge, pe locul pe care se află fostul penitenciar Milbaur, inventatorul a construit doue case de lemn din felul cel mai combustibil. Una dintre aceste case eră construită din lemn simplu, nesupus la nici o operațiune chimică ; cealaltă eră lucrată din lemn incombustibil. După ce au fost udate cu o cantitate egală de petrol, casele au fost aprinse. În timp de 5 minute, incendiul fu aproape general. Dar, pe când flăcările erau puternice, agitate, mari la casa de lemn simplu, ele erau mai liniștite, mai mici la cea construită din lemn incombustibil. După un incendiu de doue-ăeci de minute, cele doue case presintau aspectul unor mormane de cenușe. Pe când casa de lemn simplu eră complet prefăcută în cenușe, cea din lemn incombustibil nu eră arsă decât pe din afară, iar pe dinăuntru nu eră cătuș de puțin atinsă.

Iubitei de la sat.

*Ne-am văcut odată,
Apoi a trecut
Un an și mai bine
Și nu ne-am văcut.*

*Ne vădurăm iară,
Atunci am cetit
Din ochii noștri umezi
Cât am suferit.*

IULIAN DEVALE.

Gerhart Hauptmann.

(Fine.)

După nefericita neisbucire a dramei „Tiberius“, a părăsit Hauptmann pentru mult timp, terenul istoric. Dar spiritul lui liber, republican, iubirea adâncă față de cei apăsați, ura înăscută pentru despotism și sclavie, isbucnește peste hotarele socialismului, luând dimensiuni tot mai largi. Pentru a-și pute satisface înboldurile interne, s'a gândit, sătul de-atâta „fin de siècle“, a se reîntoarce la istorie.

Cu drama „Florian Geyer“ ne conduce în stările incurcate, în luptele barbare ale evului mediu, dar și aicea vedem ca 'n „Țesători“ tot acea sete după egalitate și liberalism. Și aicea ocrotește pe sērmanul țerran, pe-a cărui spinare zac atâtea greutate și necasuri. „Florian Geyer“ e conducătorul masei țerrănești resucitate în contra fărădelegilor și tâlhăriilor cavalerilor din secolul al șasprezecelea. El este atât de entusiasm de iubirea poporului, încât e gata să-și verse sângele pentru desrobirea aceleuia. Iată cuvintele lui: „Jos cu cavalerii, jos cu toate cuiburile blăstămate! Trebuie să le facem odată sfērșitul acestor călăi; să 'nvețe lucruri mai bune decât să arunce doue ciolane peste șaua calului, și să plece la furate, la omoruri, pe la țerrani și comercianți“.

Ciocnirea primă a masei revoluționare cu cavalerii, s'a făcut la Würzburg, unde țerranii au fost învinși. Geyer, care nu a luat parte la acest atac, decide să formeze o armată nouă și să reinceapă lupta 'n fruntea ei.

În vorbirea ultimă către luptătorii lui spune: „Germania e o țară bună, e coroana tuturor țerrilor; are aur, argint, pâne, vin destul, de-a susținé viața în abundență; dar discordia e fără capăt. Unii o leagă, alții o imbucătesc și cei mai mulți o storc și sug până la măduvă. Eu vreau să fac o schimbare și n'are să me oprească nime și nimic: nici spada, nici sângele, nici desmoștenirea.“

Dar conducătorul acesta viteaz, care promitea adoratorilor lui atâtea bine, avu ca generalul lui, Fellermann, care moare în urma ranelor din lupta de la Würzburg, un sfērșit nefericit. Năvala viforoasă la Königshofen și la castelul Ingolstadt n'aură nici un succes. Țerranii bătuți se 'mprășcie, și Geyer, pe-al cărui cap a pus contele Kastell un premiu de 150 fl., se retrage obosit și deprimat în castelul Rimparr, unde-l omoară Schäferhausen. Cuvintele lui ultime au fost: „Libertate, libertate“.

Acesta-i conținutul în scurt al numitei drame istorice, care cuprinde vr'o 700 de pagini. De-aceia nu e potrivită să fie jucată, cu toate că are unele scene care se pot în mărimea și caracterul lor dramatic, fără îndoială, asemenă cu părțile cele mai bune din dramele istorice ale lui Schiller. Pusă în scenă a fost numai în Berlin unde sub conducerea proprie a lui Hauptmann, a produs un efect puternic. Lângă „Götz de Berlichingen“ a lui Goethe e una din piesele istorice cele mai bune cu subiecte din evul mediu.

Urmează ultima dramă a lui Hauptmann, „Clopotul scufundat“.

Premiul Grillparzer dobândit cu drama „Hannele“ se vede că a 'ncurajat pe autor a lucra în direcția aceasta mai departe. Motorul mișcător nu a fost înseputerea banului, ci mulțumirea morală, care a simțit-o poetul în urma acestei distingeri.

„Clopotul scufundat“ este una din operele cele mai singurațice a literaturii moderne, o amestecătură artistică de idei moderne, cu un romanticism poetic, misterios. Scriitorul s'a năsuat a da acestui subiect fantastic, legendar, o dosă cât de mare de realism; ba mai mult, în vorbirile clopotarului Heinrich întelnim tare des presimțiri ale socialismului religios, șoapte șterse, ce par a deschide orizonturi încă turburate, nețermurite în lumea viitorului. În toată drama zace un ce visător, o șovăială între vis și viață; puteri supraomenești încep jocurile lor misterioase, manifestate prin spirite faunice.

Piesa începe cu cântecele și descântările frumoasei fete Rautendelein. De odată s'aud strigăte îndepărtate de ajutor, glasul slab al clopotarului Heinrich, care suind cu carul spre biserica de pe naltele stânci, e greu lovit, la prăvălirea clopotului de fier, în adâncimile unui lac. Rautendelein, blânda urzitoare de pădure, vine la el și-i dă să bea dintr'un ulcior cu apă. În fața frumoasei vedenii, el prinde din nou puteri, se simte mai ușurat, și ea-l ridică cu brațele ei moi de la pământ în picioare. Într'acea sosește și popa cu învătătorul și cu barbierul, care remaseră mai în urmă. Urmează o scenă, din care izbucnește frica de vrăjitori a barbierului. Cu aceste primul act se încheie.

Urmează apoi o scenă zguduitoare în casa clopotarului, care presimțindu-și sfērșitul apropiat, ia adio de la nevasta sa Magda.

Într'aceste intră Rautendelein, îmbrăcată ca servitoare și-i dă o alună fermecată, de care Heinrich se însănătoșează; dar mreja glasului ei dulce, puterea secretă a ochilor ei, promisiunile ei atrăgătoare, îl înșchimbă de tot, îl fac să uite copiii și nevasta, casa. El merge în umbrele pădurii, în brațele Rautendeleinei. Zădarnic încearcă preotul să-l abată de pe calea rătăcită; degiaba sunt toate argumentele, toate maximele lui biblice.

Vrăjit de Rautendelein, el vrea să între prin stâncile pădurii să plăsmuiască un clopot nou, mai mare, mai frumos; al cărui glas să prevestească învierea nouă a luminei în lume, care să pētrundă în ori ce inimă omenească ca un balsam alinător.

Entusiasmat esclamă:

„Und um erklingt mein Wunderglockenspiel
In süßen, brünstig süßen Lockenlauten,
Dass jede Brusst erschluchzt vor weher Lust,
Es singt ein Lied verloren und vergessen,
Ein Heumatlied ein Kinderlied.“

Aus Märchenbrunnetiefen aufgeschöpft.
Gekannt von jedem, dedoch merhört.
Und vie es aohébt, heimlich, zehend — bang,
Bald Nachtigallenschmerz bald Taubenlachen, —
Da bricht das Eis in jeder Menschenbrust,
Und Hass und Groll und Wut und Qual und Pein
Zerschmilzt in heissen, heissen Thränen“ . . .

(Și începe jocu clopotului minunat, în dulci și calde tonuri de-ademenire, și ori ce pept suspină 'n voe tânguioasă; un cânt de patrie, de dragoste copilărească, care din funduri de poveste isvorește, toți îl cunosc, dar nu e auđit de nime; și cum începe tainic în sfială blândă, când în jale de priveghitoare, când în rise de porumbi, se sfarmă gheața în peptul tuturoră, și ură și mânie, și zăcășie și chin și suferință se to-pesc în lacrimi calde, calde, calde.)

Puterile care i le pune Rautendelein la dispoziție, nu ajung spre a puté atinge ținta naltă. El tot cere din vinul fermecat, dătător de forțe și viață, al fetei răpitoare, dar înședar, căci ametală divină dispăre din ce în ce, și 'n cele din urmă vede că visurile au fost deșarte. „Waldschrat“ care i-a răsturnat carul cu clopotul, îi nimicește și acuma lucrurile începute. El iubește pe Rautendelein.

Într'acea vin copiii lui de-acasă cu un ulcior plin de lacrimi, spunând că-s de la mama care doarme somnul etern sub trandafirii de apă, unde s'a 'necat și clopotul nefericit. Heinrich aude din fundul lacului tonuri înfiorătoare resunând. Sânt giasurile cari le dau osămintele muerii moarte, lovindu-se de dungile clopotului. Acuma vede că unde l-a dus Rautendelei, cât s'a înșelat de mult în așteptările lui. Durerea e duplă în amintirea amară a nevastii lui pierdute.

Rautendelein vędându-se părăsită de Heinrich, se scoboară la „Waldschrat“ în fântână care în dragostea lui adăncă o salută c'un dulce: Brekekekex“.

Heinrich care simte în oboseala lui de moarte sfērșitul apropiat, mai vrea să mai resimtă odată farmecul orelor trecute, și cere să mai vadă pe Rautendelein. Prin bētrâna Wittich își ajunge dorul. Ca o poveste uitată resare Rautendelein din unda cristalină a puțului, cântând o simfonie 'mbētătoare. În brațele ei, sub sārutările-i calde, moare sērmanul Heinrich, ca un Antonius la sinul divin al Cleopatriei.

Aceasta-i schița scurtă a conținutului bogat. Dacă ai voi a străbate mai adânc, ar fi trebuitoare o explicație a mitologiei germane și a cultului vechiu.

În Heinrich a intrupat poetul spiritul artistic în luptă cu lumea, care înse în lipsă de ajutor se prăpădește; în nevasta lui, o femeie modernă, care se vede părăsită, înșelată, ceea ce o duce la moarte. Culmea tendinței zace 'n cuvintele adânci: „Du bist doch nur ein Mensch, und nicht ein Gott“.

Așá s'a silit dramaturgul a remprospētá în po-iema aceasta un timp deja uitat, în colorile naturalismului, o țesătură vie de poveste și realitate.

Multe din scenele frumoase sânt scoase din șirul lung al tablourilor idilice-naturaliste ale marelui pictor german A. Böcklin.

Hauptmann se află tocmai în dricul anilor de muncă, el este de 36 de ani. De sigur până vom ceti aceste rënduri, el va lucră la alte opere, pe care cu curiositate le așteptăm.

TRAIAN MIHAIU.

Credințe populare.

— Culese în Ineu, Bihor. —

13.

Dacă în luna lui mărțișor te speli cu apă de ploaie, ești sănētos.

14.

Cine are nigei — când e lună nouă, trebuie să ȃică: „lună nouă, lună nouă — mână purceii tei să mânânce nigeii mei!“

15.

Dacă puni „iarba fiarēlor“ (?) sub pele — poți descuiă și sparge ori ce.

16.

Olul gol — nu se duce în casă, pentru că atunci — pruncul mic nu are noroc.

17.

Șerpele aflat până în S. George, se bagă în oțēt și oțētul dat la vita bolnavă, e cu leac.

18.

„Bălaurul“ se omoară așá, că — se umple o pele de capră cu var, apoi se pune la locul unde se află bālaurul, — el o îmbucă — apoi bea apă multă și creapă.

19.

Dacă mătură fetele casa îndērēt (de la ușe cātră masă) de 9 ori și iau gozul tot de 9 ori în zaghie, și pe urmă — câți ficii vor călcă pe gozul aruncat în uliță — toți vor merge sara în habă.

20.

„Milostivele“ sânt duchuri necurate.

21.

Cine bea apă de unde se scaldă milostivele — orbește.

22.

Dacă grăești cātră milostive — ți se ia graiul.

23.

Milostivele se arată sâmbătă sara cu haine albe, iar marți sara — cu negre.

24.

La bobotează își pun fetele galoanele (primele) sub pragul peste care trece preotul cu crucea și le ia — înainte de a trece preotul îndērēt, pentru ca să le vină pețitori.

25.

După sfințitul soarelui nu se scoate gozul afară — că orbești.

26.

Când sfinte soarele, nu se mânâncă pentru că ca-peți „soare sec“.

27.

Îndērētul vitelor nu se mânâncă, pentru că le mânânci norocul.

28.

Nu se iau pae de aprins focul de unde clocește gâasca, pentru că — i se arde norocul.

AVRAM IGNA.

SALON.

Marea panoramă a Griviței.

— La București. —

Eri am vizitat marea panoramă a Griviței, construită pe strada Colțea, alături de Primăria Capitalei.

Este un singur tablou circular cât ține clădirea de giur împregiur, pe care-l privești cu ochi liberi sau cu binoclu de pe o estradă ridicată în mijlocul teatrului luptei.

Acest tablou reprezintă perfect de bine ultimul asalt dat la 30 august, 1877, ora 6 și jumătate sara, asupra redutei Grivița No. 1 de către trupele diviziei a patra română și două companii rusești.

Precum am spus, pozițiunea privitorului este în interiorul redutei, pe traversă în formă de cruce, ce eră ridicată în scop de a feri pe Turci de spărturile obuselor care veniau de la bateriile diviziei a 4-a aședate în viile de-asupra satului Grivița și la Movilă.

Imediat ce eși pe platformă, vești pe primul plan trupe din regimentul 14 de dorobanți luptându-se cu mare vitejie. Soldații străbat în redută parte peste parapet și parte prin deschidătura unui tun.

Mai la stânga și tot pe primul plan, trupele cari năvălesc peste parapet în redută, sânt părți din batalionul al doilea de vânători cu maiorul Candiano-Popescu, și trupe din regimentul 16 de dorobanți cu căpitanul Negoescu. (Căpitanul Codrescu care conducea batalionul I din acest regiment la asalt, cade rănit de moarte în fața parapetului.)

Alătura și în dreapta, vânătorilor o companie din regimentul 5 infanterie cu căpitanul Pruncu pētrunde în redută. (Căpitanul Romano din acest regiment în fruntea companiei sale a murit de un glonț în cap.)

Lupta este crâncenă. Și Românii și Turcii se bat cu disperare. Numai după ce restul trupelor române a sosit în ajutor, s'a putut sdrobi rezistența îndârjită a Turcilor cari încep a fugi îngrozii peste parapet, prin porumb, îndreptându-se spre reduta nr. 2 ce se vede la stânga, mai în depărtare.

În redută și pe parapete oameni morți, trântiți cu fața în sus, sângele curge șiroae din rănilor. Pe jos sfărământuri de obuse, de arme, iatagane, fesuri, căciuli, linguri, bidoane, străchini sparte, tingiri, roți rupte, puști aruncate cât colo, iți fac impresia că te afli chiar la locul îngrozitorului măcel, la locul botezului de sânge al vitezei armate române.

În rëndul al doilea, pe de-asupra acestor grupuri de luptători, se vede mai în depărtare satul Grivița și mai la fund pe înălțimea acoperită de vii bateria diviziei a patra, aședată acolo încă din ziua de 26 august.

Mai la stânga este un grup de călăreți cu drapel. Acest grup reprezintă pe comandantul armatei rusoromâne M. S. Domnitorul Carol cu suita și escorta sa,

venind în galop din spre Grivița unde fusese să vadă trupele respinse cu mari pierderi la primele atacuri.

Pe al doilea plan, în fața redutei, grupul de călăreți ce se vede cu fanion roșu, reprezintă pe comandantul diviziei a patra colonel Alexandru Anghelescu cu statul seu major.

Mai înapoi se vede bateria de la Movilă care încetase în acest moment tragerca, și la stânga acesteia liniile de rezervă ale diviziei a patra.

Puțin mai spre stânga și vis-à-vis de intervalul ambelor redute, se vede batalionul 3 de vânători sub comanda maiorului Scheletii respingënd, cu ajutorul bateriei din regimentul 3 de artilerie, o coloană inamică care alergă în ajutorul redutei nr. 1.

Trupele cari mai la stânga se urcă la asaltul acestei redute, sânt companiile rusești din regimentul 17 Archangelogorod.

Aceasta este în resumat descrierea tabloului circular lucrat în pictură.

Studiile pentru executarea acestui tablou s'au făcut în fața locului de pictorii Putz, Krieger și Frosch sub conducerea generalului Herkt.

Compoziția figurativă este a pictorului Putz și s'a executat de acesta și de pictorul Reisacher și Neumann.

Partea peisagistă este făcută de pictorii Krieger și Frosch după ridicările făcute la fața locului.

Toți acești pictori sânt din München.

Tabloul este demn de văduț, în el este zugrăvită abnegațiunea și vitejia armatei române care a vërsat șiroae de sânge pentru a ne redă strămoșeasca glorie și independența țerii.

Terminând această descripție, avem de făcut o propunere care privește pe dnii ministri de instrucție și resboiu.

Iată propunerea noastră :

Ar fi foarte nemerit ca dl ministru de culte să intervieve pentru ca elevii de la toate școalele din capitală, cel puțin de la gimnasii și licee, să poată vizită această mare panoramă.

Acelaș lucru avem de spus și pentru dl ministru de resboiu, ca să dea ordin regimentelor spre a trimite soldații să vadă vitejia soldatului român în resboiul de la 1877—78.

Aceasta credem că este o idee nemerită și nu ne îndoim că va fi luată în samă de dnii Haret și general Berendeiu.

Iacă un cuvënt care privește pe dl Leo Christian, directorul panoramei, și am terminat :

N'ar fi bine ca dsa să pue un om care să explice diferitele pozițiuni? În adevër sânt niște broșuri explicative, dar publicul nu poate sta atunci să le citească și tot odată să privească și tabloul.

COM.

T e n u l .

Partea anterioară a capului este cea mai seducătoare a corpului, locul de căpetenie al frumuseței și al inteligenței. Nici o altă parte a corpului nu este expusă ca dënza inflamațiunilor, cancerului, ulcerelor, bubelor, etc. . . . Cu toate că ea e cea mai expusă la aer, ea e mai călduroasă decât toate celelalte părți ale corpului. Ea posedă o vitalitate intensă, pe care o agită cea mai mică impresiune; mușchii ei delicați

sunt ca niște coarde armonice de harpă, pe care vibreză neconținut senzațiile inimii.

Deci, frumusețea nu e numai rezultatul unei simple convențiuni, nici fructul sau caprițiul gusturilor particulare ale fiecărui popor; regularitatea trăsăturilor, dezvoltarea frunții sau a altor organe nobile, calitățile intelectuale, etc. caracterizează frumusețea și chiar măreția feței omenești.

Sensibilitatea femeii, fiind mai mare decât a bărbatului, expresiunea sentimentelor trebuie studiată mai întâi. Copiii care se agită mereu, n'au aproape nici o dată fața liniștită.

Mai totdeauna, temperamentul unui om se judecă după față. În general, expresiunea figurei e mai vie la persoanele slabe decât la cele grase și tot așa la cele brune decât la cele blonde. Figura e mai rotundă la copii și la femei decât la adulți.

Fața e un indicator excelent al stărei noastre fizice. Aceasta o știu toți.

Independent de aceste indicațiuni, tot după față, se judecă frumusețea unei femei, cel puțin frumusețea principală, care variază după rase. Drul Izard a resumat condițiunile frumuseței la europene astfel: „Îmi place o figură ovală a cărei piele catifelată e albă ca albul crinului, prin care trece un fior roșu. Liniile curbe cari se confundă, dau fisionomiei o distincțiune ce ne atrage. Ochii frumoși sunt mari, negri sau albaștri; ochii albaștri arată caracter blând, mai mult vis decât pasiune; cei negri sunt mai vii, mai pasionați. Fruntea mare, nobleță și seninătate. Gura incongiurată de buze roșii, lasă să se vadă două rânduri de mărgăritare, a căror albeață contrastează sugestiv cu roșul apărins al gingiilor. Nasul drept, are o tendință de a deveni aquilin; bărbia se rotunjește ușor, coborându-se pe un gât ca cel de lebedă. Toate aceste trăsături de frumusețe au și o mai mare strălucire, dacă sunt încadrate cu un păr abundant“.

Într'adevăr, sunt puține femei cari intrunesc toate aceste calități; ele caută să și le procure în arsenalul cosmeticurilor. Din nenorocire, ignoranța și șarlatanismul exploatează cochetăria și cutare femeie, care credea că-și găsește într'un fard un izvor de frumusețe, se alege de cele mai de multe ori cu o boală de piele, care-i sbărcește fața.

Fără să se recurgă la aceste cosmetici periculoase, se pot totuși lua oare-cari precauțiuni cari consistă în întrebuințarea unor preparațiuni inofensive.

Mai întâi să nu se spele nimeni pe față cu apă de izvor. Dacă apa nu e dulce, să se îndulcească cu amoniac sau cu borax. O baie zilnică cu apă de ploaie, este excelentă pentru piele, pe care o conservă tânără și curată. O mână de țărițe amestecată în apă, e foarte priincioasă pielei. A-ș frecă fața cu lămâie, înainte de a se spăla, e nu mai puțin priincios.

Dacă are cineva fața galbenă, să se plimbe mult prin soare. Paliditatea provine adesea ori din boală de ficat. Trebuie mult exercițiu, să se mănânce fructe care conțin acide, lămâie, etc. Pentru pielea aspră, se recomandă următoarea compoziție:

Apă de floare de portocale 1 litru.

Glicerină 50 grame.

Borax 10 grame.

Se poate cineva servi de această compoziție și înainte de a pune pudra pe obraz.

Sunt puține tenuri cari pot suportă săpunul, ori cât de bun ar fi el. Deci, trebuie să se evite, dacă învea nu voește să aibă cogi. Dacă apa curată nu

ajunge pentru a curăța pielea, să se amestece într'ensa apă de toaletă cu basă de alcool de vin.

Fața roșie după masă este datorită strîngerei excesive a corsetului. sau dispepsiei. În acest din urmă cas, să se întrebuințeze ape minerale alcaline, pentru a se evita constipația.

DR.

LITERATURĂ.

Domnia lui Ioan Caragea. Dl V. A. Urechiă a publicat la București, în ediția Academiei Române, un memoriu nou: „Domnia lui Ioan Caragea“ 1812—1828. Biserica, școalele, cultura publică. Memoriul, prezentat Academiei în ședința de la 10 ianuarie 1897, devine prețios în deosebi prin mulțimea de documente ce conține. Vorbind de școală și cultură, autorul se ocupă și de influința lui George Lazăr și spune că nu de la Lazăr datează începutul existenței în școală a limbei românești, căci el a avut numai „buna soartă de a sosi în București la momentul psihologic al luptei românilor contra fanarioților, care înțelegese acest moment psihologic și se puse, inteligent și cu devotament, în fruntea mișcării. Căci, dice mai la vale dl Urechiă: „În organizarea școlii române din București G. Lazăr urmărește aceeaș cale ce apucase la Iași G. Asachi“ constată înse și dsa, că „G. Lazăr nu a fost numai un dascăl, ci însuș drapelul național român“. Și încheie: „De scurtă durată a fost școala lui Lazăr așezată la București, dar doctrina lui nu mai puțin fu repusă de neamici, căci doctrina lui eră mai presus de toate: să facă Români buni, fii devotați patriei, românismului“. În privința lui Tichindeal, se indică numai conferința autorului ținută la 1861, care nu e cel din urmă cuvânt în chestiunea asta. La sfârșit se reproduce primul sonet al limbei române în Moldova din anul 1821, datorit lui George Asachi. Prețul volumului 1 leu 20 bani.

Gramatica limbii eline. În edițiunea fondului „Coresi“ a apărut la Brașov: „Gramatica limbii eline“ după Curtius-Hartel, de Paul Budiu, profesor gimnazial. Un volum mare, 374 pag. 8. Cuprinde, după o introducere, formele dialectului homeric, iar la călcăiul paginelor formele din Herodot într'u cât se deosebesc de cele homerice, sintaxa homerică, hexametru la Homer, trimetru iambic, registrul român pentru morfologie și sintaxă, registrul grec pentru morfologie, registrul grec pentru sintaxă. Cartea e aprobată de ministerul reg. ung. de culte și instrucțiune publică. Prețul 2 fl. 50 cr.

Scrierile dlui Ioan Pop Reteganul. Dl Ioan Pop Reteganul ne anunță, că în tipografia A. Todoran din Gherla își va tipări scrierile în broșure de câte 3 coale 8° mare, 48 pagini și învăltoare. Primul volum care se află sub tipar va purta titlul „Novele și Schițe“. Volumul întreg de 10—12 broșure abonat anticipativ costă 3 fl. (opt franci), iar abonat în broșure separate 40 cr. (1 franc) fiecare broșură spedită franco. Abonamentele sunt a se face numai la autorul în Reteag (Retteg) Transilvania.

Un colosal premiu literar. Dl P. Poni, comisar general al României la expoziția din Paris, a primit un avis de la dl Dupuy, președintele sindicatului presei din Paris, prin care îl încunoștințează, că un milionar din Paris, anume dl Osiris, a depus la sindicat o sumă de 100.000 lei, care să se dea drept premiu

autorului lucrării literare celei mai însemnate care va apare până la deschiderea expoziției. Lucrarea, *fie ea scrisă în ori-ce limbă*, va trebui să fie ori un studiu asupra omenirii ori asupra artei sau industriei universale.

O nouă foale românească în Bucovina. *Sentinelă* e titlul unei noue foi politice săptămânale, care a început să apară la Cernăuți, sub redacția dlui Dionisie Voronca, funcționar la poștă, în colaborațiune cu cunoscutul foiletonist Mihaiu Teliman.

Un nou țiar pentru macedonenii. La 1 octombrie va apare la București un nou țiar sub titlul: „Gazeta Macedoniei” cu menirea d'a servi interesele Românilor din Macedonia. Dorim ca aceasta gazetă să aibă o viață mai lungă decât cele ce au apărut înaintea ei cu programul acesta.

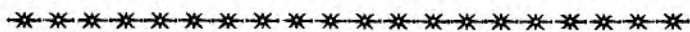
TEATRU.

Teatrul Național din București. *Subvențiunea statului* se va urcă, deoarece subvențiunea de până acuma nu ajungea. La cererea dlui director general Petre Grădișteanu, dl ministru de culte Haret a și acordat direcției Teatrului Național o sumă de 80.000 lei. — *Subvențiunea capitalei București* asemenea se va urcă la cererea directorului general. — *Baletul* pentru opera română a început să se formeze, sub conducerea dlui și dnei Tomas Paris, cu eleve române.

Dșoara Agata Bărsescu la Viena. Renunțată tragediană română, dșoara Agata Bărsescu, a început să joace la 28 septembrie în teatrul Raimund din Viena. De asta-dată artista va debută în piesele: „Sapho” de Grillparzer, „Odette” de Sardou, „Iubire dumnezeiască” de Nossig și în „Expediția la pol” de Ibsen.

Teatrul Național din București și dl Caragiale. Dl I. L. Caragiale a trimis o scrisoare dlui Petre Grădișteanu, noul director al Teatrului Național din București, cerând să nu se mai reprezinte piesele sale, pe care le consideră ca niște păcate ale tinereții. Dl Petre Grădișteanu a răspuns, că acele piese sunt și proprietatea Teatrului, căci i-au fost odată date și pentru ele s'au făcut cheltuieli de montare: dl Caragiale nu poate dar refuza reprezentarea lor. La aceasta, dl Caragiale a răspuns printr'o altă scrisoare, în care anunță pe dl Grădișteanu că i-a făcut o somațiune prin judecătorie să nu-i mai joace piesele.

Opera din Budapesta. Cunoscutul politician, dl Pázmándy constată în foiața țiarului „Magyarország” că pentru opera maghiară din Budapesta s'a dat din casa statului, începând din 1884, peste șapte milioane de florini. Și totuși nici un rezultat.

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

Parastas pentru Alexandru Roman. Mercuri la 16/28 septembrie, aniversarea morții regretatului Alexandru Roman, fost profesor de limba și literatura română la universitatea din Budapesta și membru al Academiei Române din București, s'a serbat în catedrala gr. c. română din Oradea-mare, parastas pentru odihna sufletului seu. Aceasta festivitate de jale s'a ținut de cătră iubitorul și jelistorul seu frate, dl Iosif Roman, avocat în Oradea-mare și unul din fruntașii stimați ai Bihorului. A oficiat parocul și canonicul on.

I Moga, asistat de preoții S. Ciceronescu și D. Mureșianu. Românii din Oradea-mare, bătrâni și tineri, câți au aflat de acest parastas, s'au prezentat, spre a aduce tributul stimei lor umbrei bărbatului binemeritat, originar tocmai din părțile acestea.

Congresul studenților români, ținut în săptămâna trecută la Tulcea, a reușit bine. Au luat parte mulți studenți, cari au fost împinși cu multă căldură de autorități și de particulari. Președinte s'a ales dl M. Stefanescu-Galați, doctorand în medicină la universitatea din București. Au ținut conferințe: dl Constantin Popescu, student în drept, despre „Sociologia dinamică”; dl C. Brăescu, președintele comitetului național din Iași, despre „Cum trebuie să lucrăm în chestia națională”; dl Tărăbută, student din Iași: „Ovreei în România”. A fost și un bal, precum și un banchet. De la Tulcea, studenții s'au dus la Sulina, apoi la Constanța, de unde s'au întors acasă. Viitorul congres se va ține la Râmnic-Vâlcea.

Încă o gimnastă română. Cetim în „Telegraful Român”, că la gimnasiul de stat din Sibiu, a făcut la finea anului trecut școlar examenul de cl. II gimnasială și dșoara Eleonora de Leményi, fiica dlui asesor consistorial dr. Liviu de Leményi, înscrisă acuma ca privatistă pe clasa III gimnasială.

Școalele medii din Brașov. La gimnasiu s'au înscris 321, cu 4 mai puțini decât anul trecut, mai urmează înse să se facă unele înscrieri extraordinare. În cele trei clase ale școlii comerciale s'au înscris 75, cu 12 mai puțini decât an. Prelegerile s'au început în 7/19 septembrie.

C E N O U ?

Hymen. Dl Trăian Păcală, absolvent de teologie și învățător în Galați, comitatul Făgăraș, s'a logodit cu dșoara Eugenia Ludu, fiica dlui preot Gerasim Ludu din Preșmer. — Dl Ioachim Totoian din Micești de lângă Alba-Iulia, s'a logodit cu dșoara Anuța Russu din Ludoșul-de-Murș. — Dl Constantin Cucu din Orașița s'a îndrăgostit cu dșoara Aurelia Morariu din Mândruloc. — Dl Lucian Secoșan, absolvent de teologie din Ictar, s'a logodit cu dșoara Elisabeta Pêrvu din Caransebeș. — Dl Ioan Borlea, învățător, s'a logodit cu dșoara Silvia Stoia. — Dl Iuliu Suciu și dșoara Otilia Todea s'au cununat la 18 septembrie în Gura-Albac.

Familia regală română. Regele și regina României, dimpreună cu principesa Maria, aveau să se întoarcă în țară joi la 17/29 septembrie. Principele Ferdinand, conform programei satorite, dimpreună cu ministri, aveau să-i întâmpine la Predeal, spre a petrece familia regală la Sinaia.

Reuniunea femellor române din Bran, ale cărei statute nu de mult au fost întărite de guvern, a ținut la 21 septembrie n. adunarea sa de constituire. Președintă s'a ales dna Letiția Stoica, vicepreședintă dna Stana L. Pușcariu, casieră dna Livia Moșoiu, secretar dl învățător Nic. Runcean, apoi alte zece dame în comitet. Numerul membrilor e 30. S'a încasat aproape la 250 fl. A făcut cea mai bună impresiune, că distinsul nostru bărbat octogenar, dl Ioan cav. de Pușcariu, jude de curie în pensie, s'a înscris primul ca fondator cu 30 fl.

Alegerile de deputați în Bucovina s'au făcut cu multă și inversunată luptă. Partidul național român,

care pusese șapte candidați, a reușit cu patru. Și anume dl dr. George Popovici la Câmpulung, dl Iancu Lupul la Gura-Humorului, la Storojineț Modest cav. de Grigorcea, la Sirete Tudor cav. de Flondor.

Au murit: *Andrei Pop Liviu*, canonic abate la capitulul gr. c. din Lugos, la 26 septembrie, în etate de 82 ani; *George cav. de Popovici*, marele filantrop și naționalist din Bucovina, septegenarul boer din Stroești.

DIN LUME.

Cronică mică. *Impăratul Chinei a fost detronat* și în locul lui înălțată la tron împărăteasa mamă. Aceasta lovitură de stat se atribuie partidului reacționar, căci împăratul a voit să introducă în China civilizația europeană. În provinciile nordice a izbucnit revoluție. Orașul Peking e încungiuat de trupe. — *Chestiunea Dreyfuss*, pentru care jidanii au cheltuit milioane, în sfârșit se va revisui, spre a se constata dacă dânsul în adevăr a fost trădător sau ba. — *Filip ducele de Orleans* usează cu multă istețime de tulburarea ce a produs în Franța revisiunea procesului Dreyfuss și a lansat un apel către francezi, accentuând că prin revisiunea procesului se compromite armata și se nimicește Franța. Precum se vede, scopul lui este, d'a-și atrage simpatia armatei, ca astfel să se facă o revoluție, care să restorne republica și pe dânsul să-l urce la tron.

Țarina și fumatul. Un ȋiar englez povestește că damele de onoare ale țarinei sânt în cea mai mare agitație, pentru că suverana le-a rugat, — ca să nu ȋicem le-a ordonat, — să nu mai fumeze țigări în fața ei. Ele au redactat o petițiune pentru ca să obție revocarea acestui ucaz. Ele invoacă drept argument exemplul că toate persoanele de sânge regal fumează. Între altele ele citează pe împărăteasa văduvă a Rusiei, și pe soră sa, prințesa de Galles, pe împărăteasa Austriei, regina României, regina regentă a Spaniei și aceea a Portugaliei. Dintre prințese, ele citează pe prințesa Irena, soția prințului Henri de Prusia, sora țarinei.

Călindarul săptămânei.

Dum. a 17-a după Rus., Marcu c. 8 v. 34 — c v 1; ev. inv 6; gl. 8

Ȋua sępt.	Călindarul vechiu	Călind. nou	Soarele
Duminică	20 M. Eustatie și fii sei	2 Leadogar	6 17 5 43
Luni	21 Ap. Codrat, din Magnisia	3 Candid	6 19 5 41
Mărți	52 M. Foca făcăt de minuni	4 Francisc Ser.	6 20 5 40
Mercuri	23 † Zăm. S. Ioan Botezăt.	5 Placid	6 22 5 38
Joi	24 M. Mă. Tecla	6 Bruno	6 24 5 36
Vineri	25 Ca. mă. Eufrosina d. Alex.	7 Iustina	6 25 5 35
Sămbătă	26 † Ad. S. Ioan Ev.	8 Brigita	6 27 5 28

Avis. Treiluniul iulie-septembrie se va încheia cu nr. viitor. Rugăm pe aceia ale căror abonaamente expiră, să binevoiască a le înnoi de timpuriu.

Proprietar, redactor respunȋător și editor: IOSIF VULCAN. (STRADA ÁLDÁS NR. 296 b.)

„BIHOREANA“

Institut de credit și economii, societate pe acții
în ORADEA-MARE

ȋși va începe activitatea la 3 octobree n. 1898

în localul seu din piața St. Ladislau (Szt.-László tér) casa Drului Augustin Kutiák, intrarea din Strada Grădinei, (Kert utca).

Institutul :

1. Primește bani spre fructificare pe lângă libele de depuneri, sau în cont curent și după banii depuși spre fructificare plătește interese de 5%.

2. Acoardă împrumuturi ipotecare.

3. Acoardă împrumuturi simple țărănești pe obligațiuni cu cavenți (credite personale țărănești).

4. Escomptează cambii (polițe), efecte și pretensiuni sigure către casse publice cu scadențe fixe.

5. Acoardă împrumuturi pe lângă amanetare de efecte (lombard).

6. Acoardă credite cambiale și de cont curent cu acoperire ipotecară sau de alta natură.

7. Îngrășește afaceri economice și tot felul de afaceri de bancă.

Dat în Oradea-mare, din ședința direcțiunii institutului de credit și economii „Bi-horeana“ societate pe acții, ținută la 17 septembrie 1898.

Iosif Vulcan
presidentul direcțiunii.

(2—3)

Dr. Coriolan Pap
director esecutiv.